

SUPPLEMENTS TO MARANGONI'S *SUPPLEMENTUM
ETYMOLOGICUM*: THE COMMENTATORS ON TERENCE

By

NEIL ADKIN

ABSTRACT: Etymology has recently become one of the most vibrant spheres of classical scholarship. Maltby's epoch-making *Lexicon* has now been complemented by Marangoni's *Supplementum Etymologicum*. The present article offers addenda to both. It restricts itself to the commentaries on Terence.

The new interest in etymologizing continues with unabated momentum. For such investigation Maltby's *Lexicon* is an "ouvrage inestimable"¹. The same reviewer opined that "rien, ou presque rien n'a échappé aux minutieux relevés de M.". Such confidence has regrettably turned out to be misplaced. Two articles have already been published by the present writer in an attempt to supplement Maltby's documentation². Now a whole book has been devoted to the same task by Marangoni³. It would seem nonetheless that further work is still needed in this field⁴. Maltby states in his "Introduction" that the source for his material has been "mainly [...] commentators"⁵. Marangoni has likewise exploited "glossioliasti"⁶. The present article limits itself just to commentaries on Terence: since it only presents material that has been missed by both Maltby and Marangoni, it accordingly constitutes a supplement to the latter's own *Supplementum* of the former. The use of asterisks follows the practice of the present writer's two earlier articles: three (***) signify that the lemma is absent from both Maltby and

---

¹ So Flobert 1993: 356, reviewing Maltby 1991.

² Adkin 2005 and 2006.

³ Marangoni 2007.

⁴ For some shortcomings in Marangoni's work cf. Adkin 2009.

⁵ Maltby 1991: IX.

⁶ Marangoni 2007: XX–XXI. His second volume, which has still to appear, will deal exclusively with Keil's *Grammatici*.

Marangoni, while two (**) denote a new etymology and a single one (*) indicates that the *testimonium* would seem to be earlier than theirs⁷.

*****accido**, -ere: Don. *Hec.* 378, 2 “accidere est gestu corporis ostendere humilitatem cadentis, propter ad, quod est iuxta, et cadere”.

*****addo**, -ere: Don. *An.* 694, 1 “ad auctiva particula est, ut [...] addo”.

*****admodum**: Don. *An.* 586, 2 “propemodum [...]: hoc est: prope modum, cuius auctivum est admodum”.

*****adorior**, -iri: Don. *Ad.* 404, 2 “adorimur ex insidiis et ex proximo. nam adoriri est quasi ad aliquem oriri, id est exurgere”.

*****adversitor**, -oris *m.*: Don. *Ad.* 27, 2 “adversum: proprie locutus est, nam adversitores dicuntur”.

*****adversus**: Don. *An.* 42, 2 “adversus et participium potest esse ab eo quod est adverto”.

*****affecto**, -are: Schol. Bemb. *Haut.* 301 “adfectare e<st> [...] ad se velle facere”.

*****affectus**, -us *m.*: Don. *Hec.* 325 “affici, unde affectus dicuntur, propter quos afficimur”.

*****ain**: Don. *An.* 875, 1 “quaerit Probus ain quae pars orationis sit et an una sit. est autem ain quasi aisne” (*sim. Phorm.* 373, 2).

amator, -oris *m.*: Don. *Eun.* 148, 1 “amator qui ad tempus, amicus qui perpetuo amat”.

ambitio, -onis *f.*: Don. *An.* 373, 2 “ambis: magnarum rerum desiderium [...] ambitio dicitur”.

****ambulo**, -are: Schol. Bemb. *Ad.* 713 “ambulare e<st> ambire quaerendo”.

****amicus**, -i *m.*: Don. *Eun.* 148, 1 *sub* amator.

****amolior**, -iri: Eugraph. *An.* 707 “molior est conor vel excogito, unde amolior et demolior”.

*****Andria**, -ae *f.*: Don. *An.* 85, 4 “Andriae [...]: Attico more peregrinis meretricibus a patria nomen imponit”.

angiportum, -i *n.* (-us, -us *m.*): Eugraph. *Ad.* 578 “angiportum: vicus angustus”. *Eun.* 845 “angiportum dicimus vicum et angustum et tortuosum, nam anguis modo flectitur”. Schol. p. 110, 6–8 “angiportus vel angiportum est compendiosa et rector via ducens ad portum (*sim.* p. 157, 14). ponitur et pro angusto portu”.

*****antehac**: Don. *An.* 187, 2 “antehac pro ante haec consuetudine quam ratione dicitur”.

*****apage**: Schol. Bemb. *Eun.* 756 “apage: [...] hoc [...] graece dixit”.

*****appello**, -ere: Don. *An.* 1, 6 “appellere proprie dicitur, cum ex pelago [...] quis ad litus accesserit”.

---

⁷ Citation of texts follows *Thesaurus Linguae Latinae: Index librorum scriptorum inscriptionum*, Leipzig²1990, except that “Ter.” has been omitted. Hence “Don.” = Donatus (ed. Wessner I–II: 1902–1905); “Eugraph.” = Eugraphius (ed. Wessner III 1: 1908); “Schol. Bemb.” = the Terentian scholia edited by Mountford 1934; “Schol. + p.” = the Terentian scholia edited by Schlee 1893.

- ****Areopagites**, -ae *m.*: Schol. Bemb. *Ad.* 502 “Areo[pa]gitae dicti sunt qui com[mo]rabantur in Martio pa[go]”.
- ****ariolus**, -i *m.*: Schol. p. 133, 29 “ariolus dicitur ab ararum inspectione”.
- ***asellus**, -i *m.*: Don. *Ad.* 786 “asinus asellus (*scil.* hypocoristicos)”.
- ****asinus**, -i *m.*: Eugraph. *Haut.* 877 “asinus dicitur quasi sine mente, quia वोῦς mens”.
- *****aspernor**, -ari: Don. *Phorm.* 371, 2 “aspernari [...] est [...] dictum ab a et sperno”.
- ****assertor**, -oris *m.*: Don. *Ad.* 194 “liberali causa manu adsero. et sunt iuris verba, a quibus etiam adsertores dicuntur vindices alienae libertatis”. Schol. p. 152, 2 f. “adsero: sancio illam liberam esse, id est affirmo vel in libertatem vindico; inde assertores”.
- ****astus**, -us *m.*: Eugraph. *Eun.* 924 “astu: [...] per astutiam”.
- *****attigo**, -ere: Schol. p. 91, 7 f.: “attigas: [...] tangere”.
- ****ausculto**, -are: Schol. Bemb. *Ad.* 806 “[aus]cultare e<st> [...] au[re]m callide admovere”.
- *****beo**, -are: Eugraph. *Eun.* 279 “beo [...]: hoc est beatum reddo”.
- *****cadaverosus**, -a, -um: Schol. p. 145, 16 “cadaverosa: similis cadaveri”.
- ****caesius**, -a, -um: Eugraph. *Haut.* 1062 “caesiam: [...] caesuras id est rugas habentem” (*sim.* Schol. p. 145, 15 f.).
- ****calamitas**, -atis *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 79 “calamitas: dixit grando ab eo quod calamos frangat”. Schol. p. 140, 13 f. “a verbo calvo, id est decipio, venit calamitas id est deceptio vel miseria”.
- ****calleo**, -ere: Don. *Ad.* 533 “calleo: callide scio”. Schol. p. 156, 29 f. “calleo: [...] callide provideo”.
- ***canicula**, -ae *f.*: Don. *Ad.* 584 “canis canicula”.
- *****Canthara**, -ae *f.*: Schol. p. 90, 27 “Cantharam id est corbem”.
- capitalis**, -e: Schol. Bemb. *Ad.* 723 “capitalia: capituli pericu[lum] signantia”.
- ****caprificus**, -i *f.*: Schol. p. 157, 15 “caprificus: arbor caprarum id est caprifolium”.
- *****captus**, -us *m.*: Don. *Ad.* 480, 2 “captus [...]: quantum capit animus servilis”.
- ****caudex**, -icis *m.*: Eugraph. *Haut.* 877 “caudex est truncus arboris: conversa o in au fit pro codex caudex, sicut pro cote cautis”.
- ****cautis** (-es), -is *f.*: Eugraph. *Haut.* 877 *sub* caudex.
- ensor**, -oris *m.*: Don. *Eun.* 217, 1 “censen [...]: arbitraris, ut censores, qui morum aliorum sunt summum arbitrium”.
- centuria**, -ae *f.*: Schol. p. 130, 23 f. “centurias [...] dicimus partes exercitus in centenos milites distributas”.
- centurio**, -onis *m.*: Schol. pp. 108, 32–109, 2 “centurio dicitur, qui centum praeest militibus, qui graece ἑκατόνταρχος dicitur”. p. 130, 25 “qui his (*scil.* centuriis) praesunt, centuriones dicuntur”.
- *****certamen**, -inis *n.*: Don. *Ad.* 212, 4 “certamen est ipsa res, de qua certatur”.

- *****certatio**, -onis *f.*: Don. *Ad.* 212, 4 “certatio ipse actus [...] certantium est”.
- ****cetarius**, -i *m.*: Eugraph. *Eun.* 257 “cetarii sunt qui salsamenta vendunt, nam cetariae dicuntur bolonae: cete enim genere neutro pisces sunt, qui ad salsamenta proficiunt”. Schol. p. 99, 16–18 “cetus est genus marinae beluae. ab hoc genere abusive piscatores cetarii dicuntur et qui tractant ea quae ex piscibus fiunt”.
- *****chirographum**, -i *n.*: Eugraph. *Phorm.* 922 “per scripturam [...] quae vocabatur chirographum”.
- *****colaphus**, -i *m.*: Schol. p. 151, 25–27 “κολάπτειν dicunt Graeci cudere vel percutere. inde colaphus dicitur incussio colli”.
- *****commeto**, -are: Schol. Bemb. *Haut.* 444 “commetare [...] venit [a verbo] commeare; nam [commet]are frequentativu<m> e<st>”.
- ****comminiscor**, -i: Eugraph. *Haut.* 674 “est comminiscor invenio vel recorder. sic reminiscor, cuius simplex in usu non est”.
- ****compos**, -tis: Don. *Ad.* 310, 2 “compos animi: id est competentis animi [...]. alii compotem animi compositum animi intellegunt”.
- *****concilio**, -are: Eugraph. *Eun.* 669 “conciliate: [...] empte, nam concilium nundinas dicimus”.
- *****confectus**, -a, -um: Don. *An.* 167, 3 “confore: [...] unde confectum negotium dicitur vel confecta res, quae ad plenum perficiuntur”.
- *****confore**: Don. *An.* 167, 2 “ab eo quod est confit, id est perficitur, futurum tempus infinitivi modi confore facit, id est perfectum iri”.
- ****congruo**, -ere: Schol. Bemb. 511 “congruere: [...] [cum aliqu]o agere”⁸.
- *****consisto**, -ere: Don. *Ad.* 156, 6 “consistere est [...] constanter stare”.
- *****contentus**, -a, -um: Don. *Phorm.* 363, 5 “continebat, unde contenti dicuntur in malis durantes”.
- ****contumax**, -acis: Don. *Hec.* 504, 1 “proprie contumax dicitur contemptor potiorum”.
- contumelia**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 48 “c[ontu]melia (*scil.* est) quae de contem<p>tu nascitur”.
- *****convaso**, -are: Don. *Phorm.* 190, 1 “convasissem: figuratum est a colligendis vasis”.
- ****corollarium**, -i *n.*: Schol. p. 111, 4 f. “corollarium, quod in corona meretur”.
- *****Cuba**, -ae *f.*: Don. *Phorm.* 49, 3 “Cubae, d[ae] [...] cubandi”.
- ****cup(p)edenarius** (-dinarius), -i *m.*: Schol. Bemb. *Eun.* 256 “cuppedenarii: [...] ideo eos sic appellavit [qu]asi quod nummorum cupiditate teneantur. aliter cupedinari<i> cupidita[t]ibus populi servientes”. Schol. p. 99, 14–16 “cupedia, cupiditas, unde cotiones et alii cupidi, ut sunt telonearii et mercibus insistentes, cupedinarii vocantur”.
- ***curriculum**, -i *n.*: Eugraph. *Haut.* 733 “curriculo dixit a curru, vel a cursu”.

⁸ Mountford 1934: 72 appends the following note: “[compact]o is possible”.

*****deamo**, -are: Eugraph. *Haut.* 825 “deamo: valde amo (*sim.* Schol. p. 123, 17), compositum sicut redamo”.

****decrepitus**, -a, -um: Schol. Bemb. *Eun.* 231 “decrepito: q<u>i per aetatem crepare, id est loqui, non possit. [de]crepiti dicuntur [qui]a decrepant longam aetatem [qu]erentes et accusantes ipsam”. Schol. p. 98, 25 f. “decrepitus dicitur, qui propter senectutem [...] nec ullum potest facere crepitem”.

*****deditio**, -onis *f.*: Schol. p. 93, 1 f.: “dedere est sponte se alicui tradere, unde deditio spontanea traditio”.

*****defetigatus**, -a, -um: Eugraph. *An.* 669 “defetigatus id est fessus. et venit a fatigor”.

****defrudo**, -are: Schol. p. 152, 29–31 “fraudo fraudas, inde componitur defrudo defrudas. inde defrutum vinum dicimus coctum”.

defrutum, -i *n.*: Schol. p. 152, 30 f. *sub* defrudo.

****deiero**, -are: Schol. Bemb. *Eun.* 331 “deierare: dixit valde vel sancte iurare. deierare: denegare iurando”.

****demensum**, -i *n.*: Eugraph. *Phorm.* 43 “demensio suo: [...] quod sibi sit demensum, a metiendo”. Schol. Bemb. *Phorm.* 43 “demensio: vel a mense vel a mensura”. Schol. p. 128, 2 f. “de demensio suo: de eo, quod sibi demensio minuerat parce vivendo”.

demolior, -iri: Eugraph. *An.* 707 *sub* amolior.

*****depecisor**, -i: Eugraph. *Phorm.* 166 “pacisor, id est pactum in eo, unde depecisor”.

***desertor**, -oris *m.*: Don. *Ad.* 458, 1 “patronus deserit. [...] hinc et milites, qui defensores patriae debent esse, desertores dicuntur”.

****designo**, -are: Eugraph. *Ad.* 86 “designare proprie dicitur aliquid signatum legibus rumpere”.

*****despicatus**, -a, -um: Don. *Eun.* 384, 1 f. “despicatam: [...] despectam. et est παρένθεσις μεταπλασμός. vel certe alterius verbi declinatio, ab eo quod est conspicio despicio”.

*****despicio**, -ere: Don. *An.* 622, 2 “despicere deorsum aspiciere”.

***deverticulum**, -i *n.*: Eugraph. *Eun.* 635 “deverticulum: [...] locum, ex quo ad villam deverteret”.

*****dicax**, -acis: Don. *Eun.* 6, 2 “dictum: [...] nomen, a quo etiam dicaces dicuntur, qui malignis iocosis salibus maledicunt”.

*****dilapidator**, -oris *m.*: Eugraph. *Phorm.* 897 “dilapidet: [...] unde dilapidatores dicuntur prodigi et luxuriosi”.

*****dilatio**, -onis *f.*: Don. *Eun.* 1020 “dilatio est dicta diei prolatio”.

****dim(m)inuo**, -ere: Schol. Bemb. *Ad.* 571 “dimminuetur: [i]n diversum mi[n]uetur”.

*****dis**, -tis: Eugraph. *Ad.* 770 “dis [...]: dives” (*sim.* Schol. Bemb. *Ad.* 770. Schol. p. 159, 23).

****Dis**, -tis *m.* (*deus*): Schol. Bemb. *Ad.* 770 “[dis: di]ves unde dis pater Orcus [dicit]ur, dives animarum”.

- *****discessio**, -onis *f.*: Don. *An.* 148, 1 “discedo: [...] unde discessio”.
- *****dispergo**, -ere: Schol. Bemb. *Ad.* 782 “dispergam: in diversum spargam”.
- *****dirumpo**, -ere: Schol. Bemb. *Ad.* 369 “dirumpor: in diversum rumpor”.
- *****divino**, -are: Don. *Hec.* 696, 2 “proverbium ‘aiunt divinare sapientem’, quia qui dicit verum divinus est”.
- *****ecastor**: Eugraph. *An.* 817 *sub pol* (cf. also 486).
- *****eccum**: Don. *An.* 580 “eccum quasi ecce eum (*sim.* Eugraph. *An.* 580) veteres dixerunt, <ut> eccillum, quod apertius significat ecce illum et obscurius ellum”.
- *****edictum**, -i *n.*: Don. *Hec.* 563, 2 “edicimus [...], interdicimus [...]. itaque praetoris edicta et interdicta dicuntur”.
- *****edo**, -ere: Don. *Hec.* 1, 5 “edidit a dato descendit”.
- *****educio**, -are: Don. *Ad.* 48, 1 “quod nos educare dicimus, educere veteres dixerunt”.
- *****Eduulia**, -ae *f.*: Don. *Phorm.* 49, 3 “Eduuliae [...] d[ae] edendi”.
- egregius**, -a, -um: Schol. Bemb. *Haut.* 420 “egregii tauri appellantur [...] q<uod> sacris eminent grege”.
- ellum**: Don. *An.* 580 *sub eccum* (*sim.* Schol. p. 92, 23).
- *****eloquentia**, -ae *f.*: Don. *Ad.* 325, 1 “eloquere obsecro: bene eloquere, nam conatur tantum, quod nec explicatur nec intellegitur; cui vitio contraria virtus est eloquentia”.
- *****ephebia**, -ae *f.*: Don. *An.* 51, 3 “ephebia prima aetas adolescentiae est”.
- *****ephebiium** (-ion), -i *n.*: Eugraph. *An.* 51 “ephebi sunt pueri, unde et ephebion locus ubi discunt”.
- Epicurei**, -orum *m.*: Eugraph. *Eun.* 263 *sub Platonici* (*sim.* Schol. Bemb. *Eun.* 263).
- *****erratio**, -onis *f.*: Don. *Ad.* 580, 3 “erratio pedum, error animi est et loci in quo erratur”.
- *****error**, -oris *m.*: Don. *Ad.* 580, 3 *sub erratio*.
- *****eventus**, -us *m.*: Don. *Hec.* 653, 1 “evenit. ideo et bonorum eventus dicitur”.
- *****expiscor**, -ari: Don. *Phorm.* 382 “expiscari [...] tractum [...] a piscatoribus”.
- *****exsequiae**, -arum *f.*: Don. *An.* 127, 3 “sequimur [...] unde et exsequiae dicuntur”.
- *****fabrica**, -ae *f.*: Schol. p. 157, 18 f. “fabrica: officina fabri carpentarii”.
- ****facinus**, -oris *n.*: Eugraph. *Phorm.* 869 “facinus pro bono et pro malo facto accipitur”.
- facundus**, -a, -um: Schol. Bemb. *Haut.* 13 “facundus dicitur qui bene fari potest”.
- ***fartor**, -oris *m.*: Eugraph. *Eun.* 257 “fartores dicimus, qui gallinas farciunt, ut in meliorem usum sagina pinguescant”. Schol. p. 99, 21 “fartores: a farciendis carnibus”.
- *****faustitas**, -atis *f.*: Schol. p. 94, 4 f. “faustus dicitur felix, inde faustitas”.
- *****fideiussor**, -oris *m.*: Don. *Eun.* 139, 3 f. “si fidem habeat: [...] id est si credat: unde fideiussor dicitur, hoc est auctor credendi”.

- **fides**, -ei *f.*: Don. *An.* 34, 1 “fides est commendatorum fida exsecutio”.
- **fidicina**, -ae *f.*: Eugraph. *Eun.* 457 “fidicina: quae fidibus scit”. Schol. Bemb. *Ad.* 405 *sub* psaltria. 759 “fidicina [fidibus] (*scil.* canit)”.
- **flagitium**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 408 “flagitium a flagellando e<st> dictum. pati autem huiusmodi despiciat[um so]lebant corrupti pudoris”.
- frugi**: Don. *Ad.* 959, 1 “frugi [...]: utilis ut fruges”.
- ***funambulus**, -i *m.*: Schol. p. 140, 15 f. “in funambulo: ubi per funem graditur; funambulus graece σχοινοβάτης dicitur”.
- fundus**, -i *m.*: Schol. p. 114, 32 f. “fundus [...] dicitur ager a fundendo, eo quod fundat fructus” (*sim.* p. 96, 31).
- funus**, -eris *n.*: Schol. p. 81, 11 f. “funus dicitur a funibus, qui cera illiti ad exequias mortuorum incendebantur”.
- furcifer**, -i *m.*: Schol. p. 88, 11 f. “furcifer [...] est furcarum patibulo dignus, vel furcam poenarum ferens”.
- fut(t)ile**, -is *n.*: Schol. p. 88, 6 f. “futile [...] vas a fundendo hoc quod continere non potest”.
- fut(t)ilis**, -e: Don. *Phorm.* 746, 2 “[...] a vase futili nomine, quod patulo ore, fundo acuto instabile nihil per se continet, unde et futilis dicitur eiusmodi homo, qui nihil intra se contineat et semper inanis sit” (*sim.* Schol. p. 88, 8).
- **gaudium**, -i *n.*: Eugraph. *An.* 964 “gavisurum gaudia coniugata sunt”.
- **gerro**, -onis *m.*: Eugraph. *Haut.* 1033 “gerro [...]: levis. gerras pisces dicunt nullius vel saporis vel momenti ad cibos. tractum hoc autem est a Syracusanis, qui omnia machinamenta, quae a Marcello adversus civitatem fiebant, <ut> magno impetu eam deiceret, eadem gerras appellabant” (*sim.* Schol. p. 126, 6–10).
- ***Gnatho**, -onis *m.*: Schol. Bemb. *Eun.* 228 “Gnatho: nomen fictum ex gula; nam (γνάθος) dicimus malas quibus mandimus [...]. ergo qui parcit mandendo, id est parasitus, merito vocatur Gnat<h>o quod vulgo dic[i]mus manducio”.
- *gravo**, -are: Don. *Ad.* 942, 2 “ne gravare: [...] quia gravem se dicitur praestare, qui id facile non praestat in beneficio quod potest”.
- *gynaecium**, -i *n.*: Eugraph. *Phorm.* 859 “γυνή graece, latine mulier: inde gynaecium locus, ubi mulieres operantur”.
- ***hic**, haec, hoc: Don. *Phorm.* 290, 2 “horunc [...]: <τὸ> πλήρες horunce. sic nos hunc et hanc dicimus”.
- ***horripilatio**, -onis *f.*: Schol. p. 97, 8–10 “horror est membrorum commotio, unde horripilatio dicitur, cum videlicet pili prae timore eriguntur”.
- ***horsum**: Schol. Bemb. *Eun.* 219 “horsum: huc versum”.
- ***ideo**: Don. *Hec.* 368, 1 “id [...]: deest propter [...] ac per hoc ideo”.
- **ilicet**: Schol. p. 130, 5 “ilicet: ire licet, vel i, licet”.
- ***iligneus**, -a, -um: Eugraph. *Ad.* 585 “iligneis pedibus: hoc est pedibus de ilice” (*sim.* Schol. p. 157, 20 f.).
- **ilicio**, -ere: Don. *An.* 911 “inlicis: inligas [...]; licia enim dicta sunt quasi ligia”.

****impertio**, -ire: Schol. p. 100, 2 f. “inpertire proprie est de suo proprio partem dare alicui”. p. 154, 18 “impertire: participem facere”.

*****imploro**, -are: Don. *Ad.* 489, 2 “implorare est [...] cum ploratu aliquem rogare”.

impluvium, -i *n.*: Schol. p. 105, 19 f. “impluvium est hoc, quod per pluviam venit et non est vera pluvia”.

****impos**, -tis: Eugraph. *Ad.* 310 “compos [...] est suae voluntatis effector, unde et impos”.

*****imprudens**, -entis: Schol. Bemb. *Eun.* 430 “inprudenti: valde prudenti. hic auget vim praepositio” (but cf. *ibid.* “inprudenti: dixit innocenti”).

*****incogitans**, -antis: Schol. p. 133, 31 f. “incogitantem: valde cogitantem (*sim.* p. 129, 16 f.) vel nihil cogitantem id est stultum”.

incus, -udis *f.*: Eugraph. *Haut.* 740 “cudo [...] est et compono vel tundo, unde incus, ubi tunditur ferrum”.

*****indicens**, -entis: Schol. Bemb. *Ad.* 507 “indicente: [...] nove. immo potius cata arc<h>aismon; [...] indicentem [...] dixerat non dicentem”.

*****indico**, -are: Don. *An.* 132, 5 “indicat: indicium” (*sim.* *Eun.* 1014, 2).

*****indotatus**, -a, -um: Eugraph. *Phorm.* 938 “indotatis: [...] quae sine dote nupserat”.

ineptus, -a, -um: Eugraph. *Eun.* 311 “ineptum prorsus est, quod non aptum est”.

iners, -tis: Don. *Ad.* 481, 1 “neque iners: et artem habens”. Schol. Bemb. *Ad.* 481 “iners: [sin]e arte”.

*****infitias** *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 339 “infitias [...]: a non fando”.

*****infortunium**, -i *n.*: Schol. p. 140, 3 “infortunio: mala fortuna”.

*****ingenium**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 683 “ingenium [...] dicitur quasi ingenitum”.

*****ingratis**: Don. *Eun.* 220, 3 “ingratis non ultro significat, quia ultronea grata sunt, ingrata quae ab invitis fiunt aut recusantibus”.

iniuria, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 48 “iniuria est quae non iure inferitur”.

*****insolens**, -entis: Schol. p. 93, 13 “insolens: [...] non solitus venire”.

****insulsus**, -a, -um: Don. *Eun.* 1079, 9 “insulsum qui non sit salax et cupidus coitus”.

*****interdictum**, -i *n.*: Don. *Hec.* 563, 2 *sub* edictum.

****interficio**, -ere: Schol. Bemb. *Haut.* 448 “inter et de tantundem significat ad au<g>mentum ostendendum; hinc dicitur interfectus”.

*****intrita**, -ae *f.*: Don. *Phorm.* 318, 2 “bene intristi: proprie enim intrita dicitur huiusmodi cibus”.

*****intuor**, -i: Schol. Bemb. *Haut.* 403 “ab eo quod est intueor intuetur, et intuor intuitur”.

*****istic**, -aec, -uc: Schol. Bemb. *Haut.* 380 “istic: pro iste, ut hic illic. est enim integrum istece”.

*****iunceus**, -a, -um: Eugraph. *Eun.* 316 “iunceas: [...] iunco similes”.

- **iurgium**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 404 “iurgium proprie dicitur iusta contio”.
- *lacrima**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 67 “lacrima dicta quod mentis [la]ceratione nascatur”.
- **lacto**, -are: Eugraph. *An.* 648 “lactasses [...] dictum est decepisses, per metaphoram tractum a pueris. et est [...] lacto lactas lac praebeo” (cf. 912).
- **lanista**, -ae *m.*: Schol. p. 99, 20 “lanistae a laniandis carnibus dicti”.
- ***lectus**, -a, -um: Don. *Phorm.* 53, 5 “lectum: bonum vel splendidum [...]. quamvis quidam putant lecta ab eo quod est lego dicta”.
- **lepidus**, -a, -um: Eugraph. *An.* 948 “lepidum [...]: id est dulcem, suavem: tractum a suavitate leporinae carnis, quae metaphora est a gustu” (*sim.* Schol. p. 93, 33 f.).
- **liberalis**, -e: Don. *Ad.* 194 “causa ipsa liberalis dicitur, quae actionem in se continet libertatis”.
- libertinus**, -i *m.*: Schol. p. 105, 32 “libertinus filius liberti”.
- **libertus**, -i *m.*: Schol. p. 105, 31 f. “libertus dicitur, qui cum sit servus, libertati donatur”.
- limen**, -inis *n.*: Eugraph. *Eun.* 601 “quidam intelligunt limis obliquus, quod ipsum limen, cum ambulamus, itineri nostro obliquum est”.
- ***limus**, -a, -um: Eugraph. *Eun.* 601 “alii intelligunt limis (*scil.* oculis) coniunctis ad flabellum, ut Plautus dixit ‘numquam cum ea limavi caput’, quod est coniunxi”. Schol. p. 105, 27–29 “limis: tortis oculis et transversis, a limine in transverso posito. limos oculos dicimus in transversum aspicientes”.
- liquaminarius**, -i *m.*: Schol. p. 99, 18 f. “liquaminarii, qui ex corporibus piscium humorem liquant”.
- locuples**, -tis: Schol. p. 116, 27 f. “locuples dicitur, qui in multis locis possessiones habet et villas”.
- **logus**, -i *m.*: Schol. p. 133, 30 f. “logi: sermones et verba sunt, quae loqueris”.
- lorica**, -ae *f.*: Schol. p. 151, 29–31 “lorum dicitur genus verberis, id est corrigia. hinc et lorica dicitur, quia antiqui ex loris munimentum pectoris faciunt”.
- **Lucina**, -ae *f.*: Eugraph. *An.* 473 “[Lucina] lucem nascentibus dat”. Schol. p. 86, 9 f. “Iuno Lucina dicitur eo quod in lucem praeest nascentibus ipsa et Luna”.
- luculentus**, -a, -um: Schol. Bemb. *Haut.* 523 “luculenta: pulcra, a luce splendida”.
- ***ludificor**, -ari: Eugraph. *Eun.* 645 “ludificatus est: per ludum [...] inlusit”. *Phorm.* 948 “me ludificamini: me luditis”.
- ***macellarius**, -i *m.*: Schol. p. 99, 20 f. “macellarii a carnibus mactandis”.
- **macellum**, -i *n.*: Schol. p. 99, 13 “macellum dicitur a macerandis carnibus”.
- ***macero**, -are: Schol. Bemb. *Eun.* 187 “macerabo: [...] macrum faciam”.
- **manipulus**, -i *m.*: Schol. p. 109, 5–7 “manipulus triginta militibus impletur, vel quod mane ineat proelium, vel a manipulis feni, quos in lanceis suis antiqui ferebant”.
- ***mastigia**, -ae *m.*: Schol. p. 160, 1 “mastigia: mastix graece, latine dicitur corrigia”.

memor, -oris: Don. *Ad.* 251, 3 “memor est, qui apud se meminit”.

*****mi** (adj.): Don. *Ad.* 269, 1 “mi: meus, sed vocativo casu dixit” (*sim.* 336, 2; 935, 2; *Eun.* 95, 1; 536, 3). Schol. p. 91, 6 f. “mi: vocativus, quia antiqui mius dicebant”.

mina, -ae *f.*: Schol. p. 127, 9 “μνᾶ graece, mina dicitur latine”.

*****Misargyrides**, -ae *m.*: Don. *Ad.* 26, 1 “per ἀντίφρασιν ioculariter nomen imponit (*scil.* poeta), ut Misargyrides in Plauto dicitur trapezita”.

****moderor**, -ari: Schol. *Bemb. Haut.* 216 “[mo]derari est [m]odum dare alteri”.

*****modeste**: Don. *Phorm.* 170, 2 “modeste: cum modo”.

monstrum, -i *n.*: Schol. *Bemb. Ad.* 714 “[m]o<n>strum a monstrando dictum est”.

*****morigeror**, -ari: Schol. p. 83, 7 f.: “morigerari id est mores portare”.

*****morigerus**, -a, -um: *Eugraph. An.* 293 “morigera id est [...] mores gerens”.

mugilis, -is *m.*: Schol. p. 111, 16–18 “mugilis [...] dicitur quasi multum agilis, qui per anum ingrediebatur in ventrem et ita adulterum necabat”.

****naufragus**, -a, -um: *Eugraph. An.* 923 “quia fuerit naufragus, ait definiendo ‘nave fracta est eiectus’”.

nebulo, -onis *m.*: Schol. p. 107, 23–25 “nebulo ideo vocatur mendax, quia sicut nebula densa obscurat aliquid, ita mendax obscurat veritatem”.

negotium, -i *n.*: Schol. p. 149, 18 f. “negotium dicitur quasi nec otium”.

****nemo**, -inis: *Eugraph. Ad.* 259 “significat [...] nemo non homo”.

****nequam**: Schol. *Bemb. Ad.* 358 “nequam dicitur qui ni[hil] aequitatis <h>abet”.

*****nequid**: Schol. p. 120, 16 “nequid quasi non aliquid”.

*****nimirum**: Don. *Eun.* 508, 1 “solve nimirum et fac non est mirum [...]. nam ni ne significat et ne non”.

****nobilis**, -e: Schol. *Bemb. Eun.* 1021 “nobilitas: defamas; unde nobiles dicuntur noti”. Schol. p. 112, 5 f.: “nobilitas est cognitio multorum, unde etiam nobiles dicuntur noti”.

noxia, -ae *f.*: Don. *Eun.* 852 “trissyllabo nomine noxiam dixit quasi noxam”.

***nuntius**, -i *m.*: Schol. *Bemb. Haut.* 427 “nuntius et ipse e<st> qui nuntiat (*sim.* 176) et ipsum q<uod> nuntiatur”.

*****obitus**, -us *m.*: *Eugraph. Hec.* 859 “obitus [...] accessus est ab eo quod est obeo”.

****obsero**, -are: *Eugraph. Eun.* 763 “serare est claudere, ita compositum obserare. contrarium est vero reserare, quod est aperire”.

*****obsono**, -are: Schol. p. 84, 5–7 “obsonium generaliter dicuntur omnes cibi, quos indifferenter accipimus, unde obsonatum est dicimus, id est coenatum est”.

****obstetrix**, -icis *f.*: Schol. p. 83, 8 f. “obstetricem: eo quod obstat ventri”. P. 87, 1–3 “obstetrix dicitur ab obstando, eo quod obstat puerum ab uno in aliud”.

occido, -ere: Don. *Ad.* 559, 2 “occidere et praecidere ad caedem referebantur apud veteres”.

****occipio**, -ere: Schol. Bemb. *Ad.* 289 “occipiunt: [oc]culte capiunt; do[lor]es enim muliebres [int]eriora pertemp[an]t”. 327 “occepit: occulte coepit”.

****oppidum**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 715 “oppidum: ab opibus dandis dictum est”.

*****oppignero**, -are: Schol. p. 123, 2 f. “oppignerare: pro pignore accipere vel habere”.

*****optimates**, -ium *m.*: Don. *Phorm.* 115, 1 “superlativus gradus optimates facit, quia bonus melior optimus dicitur”.

***paelex** (pell-), -icis *f.*: Eugraph. *Phorm.* 68 “pellexit: [...] unde pellex, id est meretrix”.

****p(a)enuria**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 442 “paenuria: [...] proprie [...] dicta est [inopia in penu, id] e<st> cellario; unde V<e>rg<ilius> (*Aen.* I 704): cura [penum struere]”.

****palaestra**, -ae *f.*: Schol. p. 103, 14 f. “palaio graece luctor, unde palaestra luctatio dicitur”.

palliatus, -a, -um: Don. *Phorm.* 844 “pallio: recte, quia palliata fabula est” (*sim.* Eugraph. *Phorm.* 844).

****palmarium**, -a, -um: Don. *Eun.* 930, 2 “palmarium: palma dignum”. Eugraph. *Eun.* 930 “idem est palmarium quod palma”. Schol. p. 111, 1–4 “palmarium: remuneratio palmae. captionem, ingenium, dolum, unde mihi palma meretur. nam palmarium est, quod in palma meretur”.

****pantomimus**, -i *m.*: Schol. p. 124, 16 f. “pantomimus omnium imitator vultuum est”.

****panucla**, -ae *f.*: Schol. p. 117, 16 “panuclas, quas dicunt eo quod a pectine subter caedatur”.

*****parasitaster**, -tri *m.*: Schol. p. 159, 29 “parasitaster: parvus parasitus”.

*****parasitus**, -i *m.*: Schol. p. 98, 18–21 “parasitus sonat mecum cibus vel apud me, quia παρὰ apud, σῖτος cibus dictus est. vel parasiti dicuntur a parendo et assistendo eo quod assidentes ipsi maioribus personis illorum voluptati per adulationem obsequuntur”.

*****Parmeno**, -onis *m.*: Don. *Ad.* 26, 1 “nomina personarum, in comoediis dumtaxat, habere debent [...] etymologiam. [...] hinc servus fidelis Parmeno”.

****patrisso**, -are: Eugraph. *Ad.* 564 “patrissas: patri similis es”.

*****pauxillulum**: Don. *Phorm.* 37, 2 “pauxillulum quartus gradus diminutionis: paulum paululum pauxillum pauxillulum” (*sim.* Schol. Bemb. *Phorm.* 36 f.).

*****pavito**, -are: Don. *Hec.* 321, 2 “pavitare: [...] quasi [...] palpitare venis”.

***pellax**, -acis: Don. *Phorm.* 68, 1 “pellexit: [...] sic [...] pellacis” (*sim.* Eugraph. *Phorm.* 68).

*****permano**, -are: Schol. p. 153, 14 f. “mano, id est curro ac duco, unde permano, as, at”.

*****perspicax**, -acis: Eugraph. *Haut.* 874 “perspicacem: hoc est [...] perspectatorem rerum”.

- **pervicax**, -acis: Don. *Hec.* 532, 3 “pervicax est perseverans cum quadam vi”.
- Phormio**, -onis *m.*: Schol. Bemb. *Phorm.* 26 “formon dicitur gr<a>ece saccus sparteus; ab hoc parasito nomen est, vel ex [ventris] capacitate; [...] non a for]mula ut quidam putant. [...] si enim a formula esset nomen comoediae protra<h>eremus primam syll[abam, si a formi]one corripere debemus”.
- ***Phrygia**, -ae *f.*: Don. *Ad.* 973, 1 *sub* Syrus.
- ***Piraeus** (-um), -i *m.*: Schol. Bemb. *Eun.* 290 “Pyr<a>eum dicitur promuntorium Athenarum quod frequenter temptatum sit a piratis; περιῶν autem dicimus temptare”.
- ***piscator**, -oris *m.*: Don. *Eun.* 257, 3 “piscatores: qui recentem piscem praebent”.
- **pistrilla**, -ae *f.*: Don. *Ad.* 584 “veteres absolute dicebant pistrinam [...], ad tabernam referentes; nam pistrino pistrilla non convenit”.
- Platonici**, -orum *m.*: Eugraph. *Eun.* 263 “nomina disciplinae apud philosophos saepe ab auctoribus videntur imposita, ut a Platone Platonici, ab Epicuro Epicurei” (*sim.* Schol. Bemb. *Eun.* 263. Schol. p. 99, 23).
- ***plumbeus**, -a, -um: Eugraph. *Haut.* 877 “plumbeus a plumbo, id est gravis”.
- ***pol**: Eugraph. *An.* 817 “pol [...] iuratio est per Pollucem, quomodo ecastor per Castorem”.
- ***Polemon**, -onis *m.*: Don. *Ad.* 26, 1 “hinc (*vide sub* Parmeno) [...] miles [...] Polemon”.
- **popularis**, -e: Eugraph. *Phorm.* 35 “popularis: [...] qui in populo sunt”. Schol. Bemb. *Ad.* 155 “populares: [e]iusdem po[p]uli cives”. *Phorm.* 35 “popularis: [...] populo amatus est, [...] populoque factus”. Schol. p. 127, 28 “popularis: populo gratus”.
- **portitor**, -oris *m.*: Schol. p. 129, 11 “portitores: custodes portus, praepositos portui”.
- ***Potica**, -ae *f.*: Don. *Phorm.* 49, 3 “Poticae [...] d[ae] [...] potandi”.
- ***potin**: Don. *An.* 437 “potin es [...]: integrum potisne <es>, id est potes”.
- ***potior**, -ius: Don. *An.* 437 “est [...] nomen potis et facit potis potior potissimus” (*sim.* 453; cf. *Ad.* 296, 5 “potissimum [...] superlativum est ab eo quod est potis et potius”).
- ***potissimus**, -a, -um: Don. *An.* 437 *sub* potior (*sim.* 453; cf. *Ad.* 296, 5).
- ***praecido**, -ere: Don. *Ad.* 559, 2 *sub* occido.
- ***praegnans**, -antis: Don. *Hec.* 641 “praegnans est ante gnatum vel ante genitricem: est enim prae ante”.
- ***praesagus**, -a, -um: Schol. Bemb. *Haut.* 236 “sagus: sciens doctus, unde pr<a>esagus pr<a>escius. sagare e<st> enim satis agere, hoc est multa scire”.
- **praesens**, -entis: Don. *Phorm.* 345, 2 “praesentes di sunt [...] qui statim praestant”.
- *praestolor**, -ari: Don. *Eun.* 975, 2 “praestolari est praesto esse”.
- ***principium**, -i *n.*: Eugraph. *Eun.* 781 “principia dicuntur [...] frons prima exercitus”.

procax, -acis: Eugraph. *Haut.* 227 “procax a procando, hoc est petendo dictum est, unde et proci nuptiarum petitores”.

*****proclivis**, -e: Don. *An.* 78 “proclive est porro inclinatum vel pronum inclinatumque”.

****procus**, -i *m.*: Eugraph. *Haut.* 227 *sub* procax. Schol. Bemb. *Haut.* 227 “procax: instans in petendo. unde proci matrimoni<i>”.

***prodo**, -ere: Don. *Hec.* 672, 1 “prodemus: [...] porro dabimus” (*sim.* Schol. Bemb. *Haut.* 479).

*****produco**, -ere: Don. *Ad.* 402 “produxi [...], id est porro duxi”. Schol. Bemb. *Ad.* 561 “produx: porro deduxisse”.

pronuba, -ae *f.*: Eugraph. *An.* 473 “[Iuno] pronuba est, hoc est nubentibus praeest”.

pro(r)sa, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Haut.* 140 “inde (*scil.* a prorsus) et prorsa oratio dicitur quae recta proferatur neq<ue> inflexa cantilenis”.

****prorsus**: Schol. Bemb. *Haut.* 140 “prorsus e<st> priorsus”.

*****proviso**, -ere: Schol. Bemb. *Eun.* 394 “proviso: procedo visendo”.

****psaltria**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 405 “psaltria: fidicina. nam Gra<e>ci a voce nomen inposuerunt, Latini a manu; psal<l>in enim cantare dicimus. fides vero c<h>ordae su<nt> quae manu temperantur”.

****puerpera**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 921 “puerperam: quae p[uerum pe]perit”.

pugil, -is *m.*: Schol. p. 100, 31 f. “pugiles dicuntur, qui pugnis proeliantur”.

*****pulto**, -are: Schol. Bemb. 275 “pultat: frequentativum e<st> a verbo pulsat”.

***quaestus**, -us *m.*: Don. *Eun.* 210, 2 “a praecedenti (*scil.* acquirere) etiam quaestus dicuntur”.

*****qui** (abl. sing.): Don. *Ad.* 254, 2 f. “abs quivis homine: [...] qui secundum regulam dixit, quia dicimus quibus”.

*****quidni**: Don. *Eun.* 328 “est [...] quidni aut quid nisi (*sim.* 674, 2. *Ad.* 573 “correptive quidni pro quid nisi”) aut cur non, quia veteres ni pro ne ponebant et ne pro non”.

*****quis** (abl. plur.): Don. *Ad.* 254, 3 “a quo quis facit et non quibus”.

***ranunculus**, -i *m.*: Don. *Ad.* 584 “rana ranunculus”.

rapina, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 356 *sub* raptio.

*****raptio**, -onis *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 356 “raptio dicitur rapiendi officium vel actus, rapina crimen raptoris”.

*****redamo**, -are: Eugraph. *Haut.* 825 *sub* deamo.

*****refello**, -ere: Don. *Phorm.* 132, 2 “refellere est redarguere falsitatem”. 401 “refellere est arguendo falsum ostendere”.

****reliquiae**, -arum *f.*: Don. *Ad.* 444 “reliquias pro relictis [...] dicunt”.

*****reminiscor**, -i: Eugraph. *Haut.* 674 *sub* comminiscor.

*****rescribo**, -ere: Eugraph. *Phorm.* 922 “quoniam argenti acceptio per scripturam fiebat, ideo rescribi, quod est renumerari” (cf. Don. *Phorm.* 922, 1–3. Schol. p. 139, 14).

- ****resero**, -are: Eugraph. *Eun.* 763 *sub* obsero.
- *****respicio**, -ere: Don. *An.* 975, 4 “respicere est proprie retro aspicere”.
- ****respondeo**, -ere: Don. *Ad.* 499, 2 “spondere [...] proprie est priorem loqui [...], respondere posteriore loco dicere”.
- *****retineo**, -ere: Don. *Ad.* 58 “retinet, qui adversum aliquem tenet”.
- ****rictus**, -us *m.*: Eugraph. *Phorm.* 341 “ringor id est os aperio. unde rictus”.
- ****rursus**: Schol. Bemb. *Haut.* 140 “rursus (*scil.* est) retrorsus”.
- ****sacellum**, -i *n.*: Eugraph. *Ad.* 576 “sacellum: sacer locus”. Schol. p. 157, 12 f. “sacellum: parvum sacrum. sacer locus”.
- *****saevidicus**, -a, -um: Schol. p. 130, 7 “saevidicis: saeva dicentibus”.
- *****sago**, -are: Schol. Bemb. *Haut.* 236 *sub* praesagus.
- *****salsamentum**, -i *n.*: Schol. p. 155, 23 “salsamenta: carnes sale conditas”.
- *****Sanga**, -ae *m.*: Schol. p. 109, 2–4 “Sanga vocatur eo quod esset sanguisugarius, unde et peniculum ferebat, id est spongiam”.
- savium**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Eun.* 456 “savium meretricibus [tan]tum quod causa suavitatis datur”.
- ****sceleratus**, -a, -um: Don. *Eun.* 643, 4 “sceleratus in quo scelus sit constitutum aut commissum”.
- ****scelerosus**, -a, -um: Don. *Eun.* 643, 4 “scelerosus proprie auctor est sceleris”.
- scilicet**: Don. *An.* 85, 1 “scilicet scias <licet>”. Schol. Bemb. *Ad.* 729 “scil<icet>: scire licet” (*sim.* 791. *Haut.* 358).
- ****scitus**, -a, -um: Schol. Bemb. *Eun.* 254 “scitum: scientiae plenum”.
- scortum**, -i *n.*: Schol. p. 102, 13–16 “scortum dicitur quasi scortum, id est solea. sicut solea omnibus subigitur, ita et illa pellicula, et sicut illa omnes in se terendo recipit sordes, ita et illa omnium libidinum inmunditias”.
- scriptor**, -oris *m.*: Don. *Ad.* 1, 3 “indifferenter omnis qui aliquid scriberet scriptor a veteribus dicebatur” (*sim.* Eugraph. *An.* 947).
- ****scrupulosus**, -a, -um: Schol. p. 93, 25–27 “scrupulus: calculus est, lapillus brevis, qui calcantibus molestiam infert, unde et scrupulosa quaestio valde difficilis”.
- scrupulus**, -i *m.*: Eugraph. *An.* 940 “scrupuli dicuntur lapilli admodum leves et parvi, diminutivum a scrupo”.
- ***scutella**, -ae *f.*: Don. *Ad.* 584 “scutum scutella”.
- secta**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 262 “sectari: ideo et sect<a>e dicuntur filosoforum quia sequuntur magistrum dis[ciplinam]”.
- ****sedulo**: Don. *Ad.* 50, 1 “sedulo: secus a dolo, id est sine dolo”. Eugraph. *Ad.* 251 “sedulo [...]: sine dolo” (*sim.* Schol. Bemb. *Eun.* 138).
- sedulus**, -a, -um: Schol. p. 133, 6 f. “sedulum [...] sine dolo”.
- ****serpens**, -entis *f.* (*m.*): Schol. Bemb. *Ad.* 715 *sub* serpillam.
- ****serpilla**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Ad.* 715 “herba quae paulatim per [terr]am crescit serpilla dici[tur]. r]eptare autem gr<a>ece di[citur] CΕΡΠΕΙΝ unde erpeton serpens [dici]tur”.

servitium, -i *n.*: Eugraph. *An.* 675 “a nota argumentum elicit dicendo servitium a servo”.

silicernium, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 587 “silicernium: incurve dum silices cernis”. Schol. p. 157, 22 f. “silicernium: vetulum et curvum, quasi silices sepulcrorum iam intendentem”.

**sis: Don. *Eun.* 312, 4 “sis si vis” (*sim. Hec.* 753, 3; Schol. Bemb. *Eun.* 756; *Haut.* 369). Schol. Bemb. *Eun.* 311 “sis: sic vi[va]s”. Schol. p. 108, 19–22 “sis quidam dicunt si vis, sed aliud est, scilicet: si vivas. [...] et est amatorium verbum et comicum”.

***situs, -a, -um: Don. *Ad.* 331 “sitae positae” (*sim.* Schol. Bemb. *Ad.* 331).

socordia, -ae *f.*: Eugraph. *An.* 206 “socordiae [...], ut ea quae sunt necessaria corde inveniuntur”.

***socors, -dis: Schol. p. 82, 3 f. “socors dicitur quasi sine corde, id est sine intellectu”.

**sodes: Don. *An.* 85, 1 “sodes: [...] est [...] si audes, [...] nam delirat, qui σωος ζῆς interpretatur sodes”. Schol. p. 80, 32 f. “sodes: id est si audes, ut quidam dicunt, vel comicum verbum blandientis”.

**sollemnitas, -atis *f.*: Schol. p. 103, 16–20 *sub* sollers.

**sollers, -tis: Schol. Bemb. *Eun.* 478 “sollertem: dixit peritum et ide<o> quod solus in arte sit sollers dictus”. Schol. p. 103, 15–20 “sollers ingeniosus dicitur. sollon enim dicunt Graeci multum. unde et sollemnitas dicta eo quod ibi multitudo hominum conveniat, non a sole, ut quidam volunt. unde fallunt illi, qui dicunt per unum I scribendum esse, quia potest esse sollemnitas non apparente sole”.

sollicito, -are: Schol. Bemb. *Haut.* 251 “sollicitare est valde movere a solo et citare. V<e>rg<ilius> (*G.* II 418): sollicitanda tamen tellus”.

**sollicitus, -a, -um: Eugraph. *Haut.* 460 “sollicitos [...]: hoc est ebrios. significat enim sollicitos in solo citatos, quod ebriis contingit, quibus non sunt firma vestigia, sed motu corporis citi sunt”.

spongia, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 777 “[spon]giam [latine, nam spongos graece dicitur]”⁹.

sponsa, -ae *f.*: Eugraph. *Haut.* 779 “spondere est promittere, unde et sponsa dicitur”.

stamen, -inis *n.*: Schol. p. 117, 17 “stamen [...] a stando”.

***stataria, -ae *f.*: Eugraph. *Haut.* 36 “quidam statariam genus esse putant comoediae, ut statariae comoediae sint, in quibus sunt stantes [...]. mihi autem videtur ‘statariam agere ut liceat per silentium’ ideo dixisse, ut perpetuo et stabiliter agatur haec comoedia neque populi adversis suffragiis foras pellatur”.

**statim: Don. *Phorm.* 790 “statim [...] quasi uno statu”.

⁹ Apropos of this lacunose scholium Mountford 1934: 48 reports that “Umpf[enbach] and Stud[emund] could read almost the whole”.

****stomachor**, -ari: Schol. Bemb. *Eun.* 323 “[stomach]abar: furore[m] [sto]-mac<h>i digerebam”.

*****storacinus**, -a, -um: Schol. p. 150, 2-4 “storax [...] nomen est ligni, unde legimus storacinam virgam”.

*****Storax**, -acis *m.*: Don. *Ad.* 26, 1 “hinc (*vide sub* Parmeno) [...] puer [...] ab odore Storax”.

*****Strato**, -onis *m.*: Don. *Eun.* 414, 2 “Strato nomen accommodatum militiae”.

*****studeo**, -ere: Schol. Bemb. *Haut.* 382 “a satisdando studere dicitur, nam rei studere e<st> satisda[re]”.

*****styrax**, -acis *m.*: Schol. p. 150, 6 f. “storax [...] lignum est, cuius resina stirax vocatur”.

****subtemen**, -inis *n.*: Schol. Bemb. *Haut.* 293 “subtemen: dictum ab eo quod subeat stami[ni]”. Schol. p. 117, 17 “subtemen, quasi sub stamine”.

****succenturiatus**, -a, -um: Schol. p. 130, 13-20 “duae erant centuriae apud antiquos Romanorum, maior habebat centum centenarios et mille decanos, minor vero decem centenarios et centum decanos. haec itaque in insidiis semper ponebatur, ut si maior deficeret, ab illa iuicaretur, unde et subcenturiatus dicitur dolosus, callidus, in insidiis praeparatus. succenturiati sunt non qui in prima, sed qui in secunda centuria consistunt, quasi sub prima centuria constituti”.

*****suffarcino**, -are: Egraph. *An.* 769 “subfarcinari dicitur quasi sarcina aliqua fulciri. siquidem [...] farciore fartus, unde suffarcinor, facit”.

***suillus**, -a, -um: Don. *Ad.* 786 “suinus suillus (*scil.* hypocoristicos)”.

*****sumptus**, -us *m.*: Don. *Ad.* 854, 2 “sumamus: [...] unde et sumptum dicimus pecuniam, quae insumenda est” (*sim. Phorm.* 681, 2).

****supremus**, -a, -um: Don. *Ad.* 196, 2 “ab eo quod est superum et superius, fit supremum”.

****sycophanta**, -ae *m.*: Egraph. *An.* 919 “sycophanta: calumniator. hoc verbum est ab his, qui apud Athenas accusabant eos, qui ficos extra civitatem ferebant”.

*****Syriscus**, -i *m.*: Don. *Ad.* 763, 3 “Syriscum se dicit, non Syrum, τῶ ὑποκορίσματι” (*sim. Eun.* 774, 3).

Syrus, -i *m.*: Don. *Ad.* 973, 1 “ut ipse Syrus, ita Phrygia uxor secundum veteres, qui servis nomina a nationibus imponebant”.

*****tandem**: Don. *An.* 521, 3 “apud veteres tamenidem integrum fuit, unde apud nos [...] tandem [...] natum est”.

*****techna**, -ae *f.*: Schol. Bemb. *Eun.* 718 “technam: artem dixit; hoc autem graece dixit”.

***temetum**, -i *n.*: Schol. Bemb. 655 “[te]me[tu]m vinum [es]t q<uod> eo acta mens [t]itubet”.

****temulentus**, -a, -um: Schol. p. 106, 21 f. “temulentus dicitur temetolentus, id est vino plenus. lentum enim dicitur plenum”.

*****tribulis**, -is *m.*: Egraph. *Ad.* 438 “tribulis [...] significat ex eadem tribu, hoc est ex eadem curia” (*sim. Schol.* p. 156, 4).

- ***triclinium**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 285 “lecti sternibantur (*sic*) tres unde triclinium dictum”.
- ****tuber**, -eris *n.*: Don. *Ad.* 245 “tuber cibi genus est collectum ex tumentibus [...] harenis”.
- ****turba**, -ae *f.*: Don. *Hec.* 43, 2 “turba: id est θόρυβος”.
- ****ullus**, -a, -um: Don. *Ad.* 786 “unus ullus (*scil.* hypocoristicos)”.
- *****unciatim**: Eugraph. *Phorm.* 43 “unciatim: hoc est paulatim, velut per singulas uncias” (cf. Don. *Phorm.* 43, 4).
- ***usura**, -ae *f.*: Don. *Ad.* 981, 1 “utatur: vivat, quia usura vita dicitur”.
- ****v(a)ecors**, -dis: Schol. p. 88, 20 f. “vaeors dicitur non bene cordatus, nam vae pro non ponitur”.
- *****vagitus**, -us *m.*: Don. *Hec.* 517, 1 “vagitus [...]. et est ὀνοματοποιία, nam vox ipsa (*scil.* pueri vagientis) sic est, ut quasi vagitus saepius sonet”.
- *****vallatum**, -i *n.*: Schol. Bemb. *Ad.* 302 “vallata [...] dicimus terrae aggerem intra quem latentes figimus vallos”.
- ****vallus**, -i *m.*: Don. *Ad.* 786 “vannus vallus (*scil.* hypocoristicos)”.
- venustas**, -atis *f.*: Schol. p. 81, 8 f. “venustas dicitur a Venere, dea libidinis”.
- venustus**, -a, -um: Schol. Bemb. *Eun.* 457 “venuste: dixit pulchre; hoc autem a Venere tract[u]m est” (*sim.* Schol. p. 81, 9 f. “quia pulchritudine Venus delectatur”).
- ****versipellis**, -is *m.*: Eugraph. *Phorm.* 780 “versuram solves: id est pro calliditate poenas lues. unde versipellis”.
- Vertumnus**, -i *m.*: Don. *Ad.* 728, 2 “quam potestatem rerum vertentium semet in utramque partem Vertumno deo superesse veteres existimabant”.
- ****vesperasco**, -ere: Eugraph. *Haut.* 248 “vesperascit: [...] a vespere factum verbum est”.
- vestibulum**, -i *n.*: Eugraph. *An.* 726 “Romanis omnibus mos est in atrio, hoc est in vestibulo, habere Vestam – quippe cum inde vestibulum nominarint”.
- ****veterator**, -oris *m.*: Eugraph. *An.* 457 “veteratorem [...], hoc est [...] astutia vetusta roboratum”.
- ****vetulus**, -a, -um: Don. *Eun.* 688, 5 “vetus est, cuius diminutivum est vetulus”.
- ****vieo**, -ere: Don. *Eun.* 688, 3 “viere ligare dicitur, quia vietis virgis ligare possumus quidlibet”.
- vimen**, -inis *n.*: Schol. Bemb. *Eun.* 688 “proprie [...] vietus dicitur lentus, unde et vimen dicimus”.
- ****vitupero**, -are: Don. *An.* 15, 2 “vituperant: vitium rei parant”.
- *****vos**, vestrum: Don. *Hec.* 240, 1 “vestrum [...] venit ab eo quod est vester”.

BIBLIOGRAPHY

- Adkin 2005: N. Adkin, *Some Additions to Maltby's Lexicon of Ancient Latin Etymologies*, in: C. Deroux (ed.), *Studies in Latin Literature and Roman History XII*, Bruxelles 2005 (Coll. Latomus 288), pp. 74–96.
- 2006: *Further Additions to Maltby's Lexicon of Ancient Latin Etymologies: Priscian*, in: C. Deroux (ed.), *Studies in Latin Literature and Roman History XIII*, Bruxelles 2006 (Coll. Latomus 301), pp. 462–478.
- 2009: review of Marangoni 2007, *Latomus* LVIII 2009, pp. 497–499.
- Flobert 1993: P. Flobert, review of Maltby 1991, *Gnomon* LXV 1993, p. 356.
- Maltby 1991: R. Maltby, *A Lexicon of Ancient Latin Etymologies*, Leeds 1991, repr. Cambridge 2006 (ARCA 25).
- Marangoni 2007: C. Marangoni, *Supplementum etymologicum latinum*, vol. I, Trieste 2007 (Polymnia. Stud. di Filol. Class. 8).
- Mountford 1934: J.F. Mountford, *The Scholia Bembina*, Liverpool–London 1934.
- Schlee 1893: F. Schlee, *Scholia Terentiana*, Leipzig 1893.
- Studemund 1868, 1882: W. Studemund, *Über die Editio Princeps der Terenz-Scholien des Codex Bembinus*, *Jahrb. f. class. Philol.* XCVII 1868, pp. 546–571; CXXV 1882, pp. 51–63.
- Umpfenbach 1867: F. Umpfenbach, *Die Scholien des Codex Bembinus zum Terentius*, *Hermes* II 1867, pp. 337–402.
- Wessner 1902–1908: P. Wessner, *Aeli Donati quod fertur commentum Terenti*, vol. I–III 1, Leipzig 1902–1908.